

Másság és rasszizmus

Nem hagyományos valláshoz tartozókkal szembeni intolerancia

**Készítette:
Borbás Fanni
Szociális munka III. évfolyam BA**

2009. május 1.

Bevezetés

Mindig is foglalkoztattak a vallásokkal, egyházakkal kapcsolatos kérdések, remek alkalomnak találtam ennek az esszének a megírását arra, hogy elmélyüljek egy ilyen kérdéskörben. A kurzus témája maga az előítéletesség, a mássággal szembeni intolerancia. Ha ezekről kezdünk beszélni, akkor elsősorban faji, etnikai megkülönböztetésre gondolunk, illetve a vallásosság esetén a zsidókra, de ez utóbbi ennél egy sokkal összetettebb kérdés. Én most ebben a dolgozatban bizonyos vallásokkal és egyes szektákkal szembeni előítéletes magatartásokat szeretném bemutatni. Szeretnék arra is rávilágítani, ami számomra roppant érdekes, hogy az emberek azokat az egyházakat is szektáknak tartják, amelyek már bevettnek számítanak Magyarországon. Szeretném felhívni a figyelmet a ma nagy divatját élő „boszorkányságra” és az asztrológiai jósokra, hiszen annak ellenére, hogy sokan olvassák a horoszkópjukat és lássuk be sokan babonások is, elítélik azokat az embereket, akik ezzel foglalkoznak.

Miközben kutattam az interneten rátaláltam egy oldalra (<http://www.lmrkat.hu/szektak.html>), ami elkelte az érdeklődésemet. Mielőtt azonban ebbe belemerülnék, közölnék egy statisztikai adatot, ami fontos lehet. Ez a 2001-es népszámlálás adata, mely arra a kérdésre felel, hogy: „Vallása, hitfelekezete?”. Vallási, felekezeti hovatartozását 7 millió 611 ezer személy adta meg. Igazából ezzel a táblával azt szeretném szemléltetni, hogy Magyarország lakosságának nagy része a római katolikus egyházhoz tartozik. Ez persze nem jelenti azt, hogy mindenki gyakorolja is a vallását, de a népszavazás során ehhez a felekezethez sorolták magukat.

1. Táblázat KSH 2001¹

A népesség vallás szerinti megoszlása százalékban

Római katolikus	51,90%	A többi vallás	1,10%
Görög katolikus	2,60%	Egyházhoz, felekezethez nem tartozik	14,50%
Református	15,90%	Nem kíván válaszolni	10,10%
Evangelikus	3,00%	Ismeretlen, nincs válasz	0,70%
Izraelita	0,10%		

Tehát az interneten talált oldal nagyon jól összefoglalja azokat az előítéleteket, érzéseket, amit az emberek többsége egy-egy vallás iránt táplál. Még ki is hangsúlyozza az oldal katolikus szerzője, hogy ezek az ismertetőik „nem az elítélés, hanem az "eltévedt bárány" megkeresése odaadó Szándékával íródtak a Jó Pásztor nevében.” Az oldalon megfogalmazzák mi a szekta

¹ Népszámlálás 2001, 5. kötet: *Vallás, felekezet* (Budapest, 2002)

és milyen fajtáik vannak. Lényegében minden szekta, amely valamilyen nagy kultúra vallási tanaiból indul ki, de azokkal mégsem kíván azonosulni. „A szekták modern rabszolgaságot hoznak magukkal, lelki fasizmus veszélyét rejtik magukban, ami a személyiség feladásához vezethet.”

A szektákat 3 csoportba sorolják: keresztény (Hit Gyülekezete), álkeresztény (Jehova Tanúi) és nem keresztény csoportok (Krisnások). Az egész oldalt annak ellenére, hogy nem más vallások ellen irányul, mégis a megvetés és a katolikus hit felsőbbrendűsége zengi be. Főleg mikor az általános bemutató véget ér és megkezdődik az egyes vallások részletes kiboncolgatása, hogy miért nem jó és miért szekta. Végigveszik a Jehova Tanúitól kezdve a Baptistákon át egészen a New Age irányzatokat.

Az oldal maga nagyon tanulságos, csak arra kell figyelni, hogy nehogy ez alapján ítéljünk meg minden felekezetet.

Kicsit tudományosabban

Azt, hogy mi a szekta, kiket sorolunk ide azt sokan sokféleképpen próbálták megfogalmazni. Ahány könyv annyi magyarázat. A szekta eredete a latin *seco*, - *secare* - 'szeparálódni', 'önmagát valamitől különválasztani'. A vallásszociológia figyelmének központjába Max Weber munkássága nyomán kerültek, amit majd Ernst Troeltsch folytatott. *„Az egyház egy túlnyomóan konzervatív intézmény, amely alapjában elfogadja a szekuláris rendet, és a tömegek feletti uralomra törekszik, s így - legalábbis elvben - egyetemes. Fel tudja használni az államot és az uralkodó rétegeket, és a társadalmi rend szerves részeként működik. A szekták elutasítják az Egyház igényét, hogy az isteni kegyelem ellenőrzését a szentségek révén kisajátítsa, ehelyett hangsúlyozzák a vallási értékek mindennapos gyakorlatát és a személyes viszonyok fontosságát. A szekták tehát kisebb csoportok, amelyek a belső tökéletesedést és a tagjai közötti személyes kapcsolatok megteremtését tűzik célul.”*² Ugyanakkor Csikesz Sándor szerint „a szekták évszázadonként visszatérő hidegtelelései az egyháznak.”³ Továbbá R. Stark és W. S. Bainbridge vallásszociológiai szempontjai szerint, „a szekta megjelölést azoknak a keresztény mozgalmaknak tartja fent, amelyekben a tanítás a tradíción belül marad, az újítást a szervezeti forma jelenti, kultuszoknak nevezi ezzel szemben

²

³ Fekete Péter: Az egyház és a szekta, Magyarországi Református Egyház Kálvin János kiadó, Budapest 1993, 17. oldal

azokat a nem keresztény csoportokat, amelyek tanítása innovatív keresztény tradíciókhoz képest.”⁴

A szekta szó hétköznapi jellege a társadalom és az egyházak befolyásoló jellegére alakult ki. A szekták tanítása eltér az adott társadalomban tradicionális többségi vallásokétól, kis létszámú, zárt közösségek, tagjaikat akár pszichológiai erőszakkal is elkülönítik a többségi társadalomtól és végül tagjaik számára deviáns életmódot írnak elő, és súlyos személyiségzavart okoznak.

Horváth Zsuzsa ezt tovább elemzi, hiszen vannak olyan közösségek, amelyek tanítása alig-alig tér el a történelmi egyházaktól, mások hitelvei extrémén eltérőek. Másodszor, vannak olyanok, amelyek létszáma többmillió és rendkívül elterjedt. Harmadrészt, az elkülönítés szempontjából is rendkívül különbözőek, vannak akik szerzetesrendekhez hasonló zárt közösségekben élnek, de vannak olyanok is akik közelebb állnak egy szabadidős klubhoz. Negyedszer, a szektások életmódját azért tartják deviánsnak, mert felületes ismérvek alapján ítélik meg őket. Sok szociálpszichológiai kutatás szeretne volna bizonyítani, hogy a szektások között több a kiegyensúlyozatlan, beteg személyiség, de ez egyiknek sem sikerült.

Azonban vannak dolgok, amik tényleg igazak. Sok olyan csoport van, akiknek a tanítása jelentősen eltér a nagy egyházakétól, vannak nagyon kis létszámú közösségek, és a körülöttük feltámadó botrányok gyakran nagy riadalmakat keltenek. Ilyen botrányt kavart például A Nagytemplom rendje szekta csoportos öngyilkossága, ahol 74-en dobták el életüket 1995-ben.⁵ Ilyen és ehhez hasonló eseteket mutat be a lenti táblázat.

Branch Davidian (Davidianusok) - keresztény háttérű szekta, vezetője David Koresh	1993 ápr. 19	USA, Texas, Waco	90 (tagok)
AUM Shinrikyo - buddhista háttérű szekta, vezetője Shoko Asahara	1994 jún. 27 1995 márc. 20	Japán, Matsumoto Japán, Tokyo	7 halott, 144 sérült 12 halott, 5500 sérült (mind kívülálló)
Order of the Solar Temple (A Naptemplom Rendje) - gnosztikus háttérű szekta, vezetői Joseph Di Mambro és Luc Jouret	1994 okt. 5 1995 dec. 23 1997 márc. 23	Svájc és Kanada Franciaország, Fr.-Alpok Kanada, Quebec, St. Casimir	53 (tagok) 16 (tagok) 5 (tagok)
Jombola kultusz - vudu mágia, vezetője Pa Kujah	1996 nov. óta	Sierra Leone	30+ (kívülálló)
Szibériai sátánista szekta (vezető ismeretlen)	1997 márc.	Oroszország, Tyumen	5+ (tagok)
Heaven's Gate (Menny Kapuja) - ufókultusz, vezetője Marshall H. Aplewhite	1997 márc. 26 1997 máj. 6	USA, California, San Diego	39 (tagok) 2 (tagok)
Youngsang Church (Örök Élet Egyház) - szinkretista végváros-szekta, vezetője Woo Jongmin	1998 okt. 5	Dél-Korea	7 (tagok)
Movement for the Restoration of the Ten Commandments of God (Mozgalom Isten Tízparancsolatának Helyreállításáért) - keresztény háttérű végváros szekta, vezetője Joseph Kibwetere	2000 márc. 17	Uganda	1000+ (tagok)

⁴ Horváth Zsuzsa: Hitek és emberek, ELTE Szociológiai- Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 1995 342-342 old.

⁵ <http://www.origo.hu/nagyvilag/20010419anaptemplom.html>

Valóban igaz, hogy vannak olyan csoportok, akik a külvilággal nem nagyon állnak kapcsolatban és sokszor ez a megtérés a családok felbomlásával járhat, azonban azt hangsúlyozza Horváth Zsuzsa, hogy ezek még mindig csak elvétve fordulnak elő. Egyértelmű, hogy össztársadalmi szempontból veszélyesnek kell tekinteni az olyan csoportosulásokat, amik az emberi életet veszélyeztetik. Ez nem is kérdéses, azt azonban, hogy egyes csoportok a személyiségben milyen torzulást vagy fejlődést hoznak létre sokkal nehezebb és bonyolultabb vitatni, főleg úgy, hogy az 1990 évi IV. törvény a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról kimondja, hogy:

„2. § (1) A lelkiismereti és vallásszabadság joga magába foglalja a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztását és elfogadását, és azt a lelkiismereti szabadságot, hogy vallását és meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon – akár egyénileg, akár másokkal együttesen – nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolhassa vagy taníthassa.”⁶

Ugyanez a probléma áll fenn azzal is, hogy rendszerint olyan vallási csoportot ítélünk el, ami eltér a társadalom által elfogadott normáktól. Továbbá Horváth Zsuzsa hangsúlyozza, hogy **egy pluralista társadalomhoz hozzátartozik a vallási pluralizmus is**. A társadalmi élet minden szintjén toleranciára van szükség és ennek építésében pedig nagyon fontos, hogy azokat az információkat, ami alapján egy csoportot megítélünk ne a sajtóból, vagy konkurens csoporttól vegyünk, hanem legyünk tényszerűek és úgy vizsgáljuk mit tanítanak és hogyan élnek ezek az emberek. Még egyszer kiemelném, hogy az ellen igenis fel kell lépni, ha egy ember élete veszélybe kerül, bármilyen hitelvek, nézetek miatt.

Félreértés?

Itt érdemes lenne még azt is megvizsgálni, hogy a hétköznapi ember kiket sorol a szektákhoz. Láthattuk, hogy a szekta definícióját nagyban befolyásolják a történelmi egyházak és a hétköznapi ember meglátásai. A szekták működésének jellegzetessége a fekete-fehér látásmód, vagyis nincsenek átmenetek, egyértelmű a csatlakozás, ami életre szól. Radikálisak, nagyon szigorúan betartják és betartatják szabályaikat. Jellemző a probléma általánosítása, az erős függőség. A referenciacsoporttal való igen sűrű, akár napi találkozás és a magánszférára is kiterjedő ellenőrzés igénye és gyakorlása. A vezető és a csoport tagjai együtt erősek és következetesek, míg külön-külön bizonytalanok. A szektás csoportok közötti

⁶ <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?dbnum=1&docid=99000004.TV>

átjárás ill. a klasszikus szekták esetében az anyaegyházzal való kiegyensúlyozott viszony lehetetlen. A tagok számára a szekták erős és zárt közössége az üdvösség és egészség helye.⁷

Na de akkor mégis melyik felekezet szekta és melyik nem? Illetve attól, hogy valaki az mi toleránsak vagy intoleránsak vagyunk vele szemben? Lássunk rögtön egy példát. Az oldal, amit fentebb már említettem például szektának tekinti a baptistákat. Még egyszer hozzáteszem a honlap szerzője katolikus, de tényleg szekta tagok a baptisták? Ha a fenti definíciókat figyelembe veszem, akkor nem hiszem, hogy igaz lenne, hogy pszichológiai kényszerrel különítik el a tagokat a külvilágtól, ahogy az sem igaz, hogy deviáns életmódra kényszerítik őket – állásfoglalásukban szerepel, hogy *„a Magyarországi Baptista Egyház rendkívül fontosnak tartja, hitvallásában megfogalmazza és kötelező érvénnyel tanítja a családi élet és a házasság bibliai értelemben vett tisztaságának tiszteletét és védelmét. Egyházunk ebből következően bűnnek tekinti, és ezért mélységesen elítéli a személyes szabadság, a testi épség és a szemérem elleni mindenfajta erőszakos cselekményt, megnyilvánulást.”*⁸ -, valamint kis létszámú, zárt közösségek lennének. Erre példa : *„Hazánkban 150 éve működik szervezett formában a baptista misszió. Jelenleg kettőszázezerre tehető a Kárpát-medence területén élő magyar és más nemzetiségű hitvalló baptisták és hozzátartozóik létszáma.”*⁹ Arról nem is beszélve, hogy az egyháznak több olyan szervezete is működik, melyek humanitárius célokat szolgálnak, ami éppenséggel pozitív felhangot kelthetne más vallásúak, vagy éppenséggel ateisták körében is. Tehát összefoglalóan megjegyezném még egyszer, hogy sokan szektáknak tekintik a baptistákat is, pedig ha jobban belegondolnának nincs olyan pont, ami ezt igazolná. Ha mindenképpen a katolikus valláshoz hasonlítanánk őket, akkor valóban van eltérés, például a felnőtt keresztség, de ez más oldalról pozitív is lehet, mert úgy gondolják, hogy a keresztyénséget csak tudatosan lehet felvenni, vagy más a bibliaértelmezés, de ez minden vallásban eltérő lehet. Mégis ezeken kívül sincs semmilyen markáns jel, ami arra utalna, hogy szektáról lenne szó.

Most egy olyan csoportról beszélnék, akiket rendszerint minden oldalról támadás ér. Ők a Jehova Tanúi. A már sokszor idézett honlap szerint ez álkeresztény szekta, mivel csak Isten nevére esküdtek fel és elvetik a szentháromságot. Itt említik az ismert végidőkről szóló tanításokat, a hamis próféciákat, Isten nevének jogtalan kiejtését. Az író említi a térítő tevékenységük mibenlétét, hogy az utcán szólítják le az embereket és fenyegetik még őket

⁷ Máté-Tóth András: Szekták, vallásszociológiai megközelítésben

⁸ <http://www.baptist.hu/index.php?m=418> 2009. május 1.

⁹ <http://www.baptist.hu/index.php?m=418> 2009. május 1.

azzal, ha nem térnek meg elpusztulnak. Továbbá beszél még a vérátömlesztés megtagadásáról is.

A vérátömlesztés megtagadásáról sok információ van, de leghelyesebbnek azt tartottam, ha azt írom le, amit ezek a hívő emberek vallanak, vagyis: *„Vajon helytelen vértranszfúziót elfogadni? Emlékezz rá, Jehova megkívánja tőlünk, hogy tartózkodjunk a vértől. Ez azt jelenti, hogy semmilyen módon nem fogadhatjuk be a testünkbe mások vérét, sőt a saját vérünket sem, miután tárolták (Cselekedetek 21:25). Az igaz keresztények tehát nem fogadnak el vértranszfúziót. Másfajta orvosi kezelést elfogadnak, például vér nélküli készítmények infundálását. Élni akarnak, de nem próbálják meg Isten törvényeinek a megszegése árán megmenteni az életüket (Máté 16:25).”*¹⁰ Azt is kiemelném, hogy ők egyáltalán nem fogyasztanak olyan ételeket, amikben vér van, minden ilyet elkerülnek. Ha ezt a csoportot is megvizsgáljuk a szektás ismérvek alapján, akkor rájöhethetünk, hogy inkább csak túl sok legenda övezi őket. Jehova Tanúira sem igaz, hogy deviáns viselkedésre kényszerítenék tagjaikat, sőt itt álljon néhány példa ennek bizonyítására: *„Isten szolgálói nem vállalják az életük szükségtelen kockázatát pusztán az élvezet vagy az izgalom kedvéért. Ezért nem vesznek részt erőszakos sportágakban, melyekben szándékosan fájdalmat okoznak másoknak. Kerülik az olyanfajta szórakozást, amely erőszakra ösztönöz, helytelen az állatokat bántalmazni, illetve pusztán sportból vagy kedvtelésből megölni őket. A dohányzás, a bételdió rágása és a kábítószer-élvezet nem keresztényeknek való. Ezek a szokások helytelenek, mert 1. rabjaikká tesznek minket, 2. károsítják a testünket és 3. tisztátalanok.”* Ezeken kívül külön kiemelik az emberi élet értékességét, illetve a magzati élet fontosságát és ez utóbbi egyenlő az abortusz tiltásával is. Elítélik az erőszakot, hazugságot, lopást, paráznaságot (ide tartozik a házasság előtti nemi élet is), a szerencsejátékot, és mindennemű spiritiszta tevékenységet, valamint a részegséget. Nagyságuk szerint sem igaz rájuk, a kis létszám, hiszen Jelenleg 236 országban tevékenykednek egyházaik. Tagságuk világszerte 2007-ben kb: 6 957 852 fő. Magyarországon kb. 22 832 fő.¹¹

Még van egy fontos dolog, amin sok ember megbotránkozik a Tanúkkal kapcsolatban és az a Karácsony és Húsvét nem ünneplése. Azonban erre is van magyarázatuk, hiszen ők úgy gondolják, hogy Jézus nem karácsony táján született, hanem októberben, valamint nem hagyta meg tanítványainak, hogy meg kellene emlékezni a születése napjáról, csak a haláláról, ami szerintük szintén nem Húsvétkor van. Tartanak megemlékezést, csak nem ebben az időpontban.

¹⁰ http://www.watchtower.org/h/rq/article_12.htm 2009. május 1.

¹¹ http://hu.wikipedia.org/wiki/Jehova_Tan%C3%BAi 2009. május 1.

Ami szintén nagy ellenszenvet vált ki az a térítő tevékenységük, amit folytatnak. Gyakran láthatunk az utcán olyan embereket, akik az Őrtorony folyóiratot, vagy a Bibliát és a Legnagyobb ember, aki valaha élt című könyveket szorongatva megszólítanak mindenkit és az igaz vallásról beszélnek. Igen, ez valóban lehet visszatetsző, de az ember, ha nem akarja meghallgatni elutasítja őket. Viszont, ha meghallgatja akkor rájöhet arra, hogy bárki aki komolyan veszi a vallását, annak hinnie kell, hogy az az igazi. Aki nem hiszi, hogy jó felekezethez tartozna az keresni fog. Jehova Tanúi is azt vallják, amit az összes vallás követői, hogy övék az egyetlen, igaz hit. Az, hogy ők ezt másokkal is szeretnék megosztani az a hitelveikhez kapcsolódik. Példának tekintik, hogy Jézus is a zsidókhöz ment, akiknek ugyan megvolt a saját vallásuk, mégis eltért Isten szavától.

Ezidáig olyan vallásokat vettem szemügyre, akik alapvetően hisznek Istenben, a Bibliában. Az más kérdés, hogy egyesek álkeresztény, vagy keresztény csoportba sorolják őket. Mégis ezeket a felekezeteket sokkal könnyebb összehasonlítani, megbarátkoztatni, mint olyan felekezeteket, amelyekben Isten nem szerepel. Ugyanis ez utóbbi csoportokkal szemben teljes az ellenállás. Ilyen például a Szcientológiai Egyház, az Egyesítő Egyház, a New Age, a sátánizmus és a spiritizmus is. Ha belegondolunk abba, hogy a keresztény valláshoz tartozók számára miért is elfogadhatatlan egy-egy ilyen csoport tevékenysége, azt hiszem megérthető a részükről tanúsított elzárkózó magatartás. Még szerencse, hogy mindenki maga választhatja meg azt miben hisz. Azok az emberek, akik ezekben a csoportosulásokban mozognak szintén saját szándékukból vannak itt. Ezt azonban tiszteletben kell tartani. Már nem abban a világban élünk, hogy az ember ne tudna mérlegelni, vagy ne lenne választási lehetősége. Mindenki abban hisz, amiben szeretne. A hitet nem lehet rákényszeríteni senkire. Mondhatom, hogy hiszek valamiben, de az nem biztos, hogy úgy is érzek. Thomas Szasz is megírta, hogy az agymosás nem létezik, erre senki sem képes, nem lehet kényszerrel, vagy beszélgetéssel kimosni valakinek az agyát. Ez csak egy metafora, inkább azt jelent, hogy az egyik ember befolyásolja a másikat.¹²

Lényegében nincs is másról szó csak a csoportközi előítéletekről. Ez azt jelenti, hogy az összetartozó emberek észlelésében és a velük kapcsolatosan mutatott viselkedésben eluralkodik az a meggyőződés, hogy az adott csoportba tartozó emberek jobban hasonlítanak egymásra, mint másokra. Kialakulhat az a tévhit is, miszerint az adott hovatartozás minden más emberi meghatározást felülírva különleges és egyedi jellegzetességekkel ruházza föl a csoport minden egyes tagját. Ez a saját központúság szab mércét annak, hogy az adott csoport mit tart normálisnak és mit nem, mit fogad el a valóság magától értetődő részeként, s mit tart

¹² Horváth Zsuzsa: Hitek és emberek, ELTE Szociológiai- Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 1995, 359. oldal

különös, megmagyarázhatatlan, nem magától értetődő mozzanatnak. Így, ami egyik csoportnak szép, az a másiknak csúnya. Főleg ilyen vallási kérdésekben nagy az ellentét egyes csoportok között, hiszen értékek tekintetében nincs is nagyon mit kommunikálni, mert itt a hit a meghatározó, és az mindegyik csoport esetében más és más.¹³ Ez az előítélet aztán továbbterjed nemzedékről nemzedékre, és ennek következtében képtelenek vagyunk tisztán látni és mérlegelni. Az új dolgokkal kapcsolatban pedig alapvetően van az emberben egyfajta távolságtartás, ami tovább erősödik, ha nem megbízható információtól tájékozódunk felőle.

Visszakanyarodva a misztikusabb felekezetekhez. Ezekről az emberek nagyon keveset tudnak, de azt szinte kivétel nélkül mindenki elhiszi, hogy ezek rosszak. Itt van például a szcientológia, aminek a legvégső célja az igazi szellemi felvilágosodás és a szabadság elérése. A szcientológia szerint az ember alapvetően jó és szellemi megváltása saját magán és társain múlik, valamint azon, hogy testvéri viszonyba kerül-e az univerzummal. Továbbá az ember hallhatatlan szellemi lény, képességei határtalanok, csak nincs tisztában ezekkel. L. Ron Hubbart a vallás alapítója azt vallja, hogy egyetlen olyan kultúra sem él a földön, aki nem ismerné el valamilyen felsőbbrendű lény létezését. A szcientológiai is elismeri Isten létét, és így őt a nyolcadik dinamikában helyezi el, ezzel Isten az Univerzum teteje lesz. Hubbart szerint a hit nélküli ember inkább tárgy, mint ember. A szcientológia vallás, hiszen megfelel minden vallási kritériumnak, sőt Magyarországon is bevett vallásnak számít. Mindenki számára nyitott, tehát ők sem működnek elzárt közösségként. - Az igaz, hogy 1993-ban a Magyar Országgyűlés destruktív szektának nevezte a csoportot, de nem csak őket, hanem a Krisna-tudatú hívőket, Jehova Tanúit, az Egyesítő Egyházat és a Jézus mozgalmat. Ezt a törvényt azonban 1995-ben visszavonták. Hogy miért lettek ezek a csoportok destruktívak? A destruktív szekták esetében kihangsúlyozzák azt, hogy tagjaikat kiszakítják a társadalomból, megváltoztatják addigi életcéljukat, és egy vezér függőségébe vonják őket. - Ugyanakkor az Egyház Hitvallása kimondja, hogy minden embernek elidegeníthetetlen joga van saját vallásos gyakorlataihoz és azok végzéséhez.¹⁴

Az tény, hogy rengeteg bírálat éri a csoportot. Például, hogy maga az egyházalapító egy sci-fi író, aki az egyik nyilvános szereplése alkalmával azt mondta, hogy aki igazán gazdag szeretne lenni, annak vallást kell alapítania. Alapvetően anyagi is az egyház, mert a szellemi megújuláshoz, és a káros thretonoktól való megszabaduláshoz drága auditálásokon kell részt venni. Továbbá rossz dolognak tekintik, hogy áltudományos módszerekkel dolgoznak, és minden tanításuk Hubbart megfigyelésein alapul. Ezekkel szemben elítélnék

¹³ Csepeli György: Előítélet és demokrácia

¹⁴ <http://www.scientology-budapest.org/faq.htm> 2009. május 1.

minden pszichológiai, és pszichiátriai eredményt. Az egyházhoz egyébként rengeteg pert és öngyilkosságot lehet kapcsolni, ezekhez sok anyagot lehet találni folyóiratokban és az interneten is. Azt hiszem ez a felekezet közelebb áll a szekta megjelöléshez, mint az eddig megvizsgáltak, de ennek ellenére sokan elfogadják ezeket a tanításokat és azonosulnak is velük. Mindezek ismerete, nem elég ahhoz, hogy valakit elítéljünk másféle hite miatt.

Vajon mi a helyzet az egyik talán legszélsőségesebb irányzattal? A sátánizmus egy erőszakos irányzata az okkultizmusnak. Alapvetően a hetvenes évektől kezdve figyelhető meg egy nagyfokú okkult robbanás. Bár megvallom őszintén nekem ezek a dolgok nagyon félelmetesek voltak mindig is. Azonban be kell látnom, hogy elég erősen megjelennek a hétköznapi életben is. Gondolok itt a jóslásra, a babonásságra, hiszen ezek ma is élő és igen divatos dolgok. Mircea Eliade írja, hogy mennyire elterjedtek a modern nyugati kultúrában és annak szubkultúráiban az ilyen jellegű tevékenységek. Ez nem csak a sátánizmusra, vagy a boszorkányságra korlátozódik, hanem idetartozik az asztrológia, a hermetizmus, a zen, az alkímia, szóval a legtöbb keleti gnosztikus tanok és technikák. A boszorkányság történetéről a vallástörténészek különféleképpen vélekednek. A legismertebb Dr. Murrey tézise, miszerint a kereszténység előtti időkben főleg a termékenységkultuszok voltak meghatározóak. Bő termésért, esőért, gyógyulásért imádkoztak egy istenszerű lényhez, aki kinézetre egy kétarcú, szarvasagancsot viselő ember volt. Mikor megjelent a kereszténység, az állam bevezette, mint hivatalos vallást és mindenkinek meg kellett térnie. Ugyanakkor megmaradtak ezek a hiedelmek az emberekben. Mégis az egyházvezetők ezt nem nézhették jó szemmel, ráadásul ezt a szarvas lényt csak egy valamivel lehetett azonosítani, ezért meggyanúsították a híveket sátánimádással. Murrey állítását sokan megcáfolták már, de az olasz benandantiák esete igazolja az állítását. A boszorkányokkal szemben több vádpontot szoktak felhozni. Az egyik ilyen, hogy orgiákat rendeznek, erre 1235-ben egy inkvizítornak sikerült példát is adnia, melyben a vádlott beszámolt arról, hogy egy földalatti helyre mentek, ahol az ördögöt szólították, majd elaludtak a fények és mindenki ölekezni kezdett mindenkivel. Ugyanakkor nem szabad elfeledni azt sem, hogy a reformáció idején, magukat a reformátorokat is ilyen titkos orgiák üzésével gyanúsították meg, sőt a pogányok keresztényeket is illettek ilyen vádakkal. Nem elképzelhetetlen, hogy vannak, vagy voltak ilyen orgiák, hiszen keleten egyes törzseknél, vagy az eszkimóknál és egyes ausztrál csoportoknál bizonyítottan működtek is ilyenek.

Azt, hogy a középkorban mi lehetett a boszorkányság terjedésének oka sokan próbálták megválaszolni. Egyrészt jelenthet valami lázadást, melyben az elveszett boldogságot, a mesés kezdetet próbálják felidézni, másodsor a boszorkányorgiák sátáni

elemei feltehetően nem léteztek, csak a perek során kényszerítették a vádlottakra. Harmadsorban lehet, hogy ezek megtörténtek, de ezek kifejezhetnek a keresztény intézményekkel szembeni lázadást is, nem is beszélve arról bizonyos személyiségtípusok számára vonzó is lehetett a gonoszság. Mircea szerint az ifjúsági kultúrában is ez zajlik. Alapvetően megvan az elégedetlenség a vallási intézményekkel szemben, ami egyre élesebbnek látszik. Az ifjúsági kultúra egyes részeiben felismerhető a kozmikus vallás, az emberi lét dimenzióinak újrafelfedezése, ezt igazolja a természettel való belsőleges kapcsolat, a rituális nudizmus, a korlátlan nemi spontaneitás stb.. Sőt a fiatal korosztályokban nagyfokú az érdeklőség az okkult dolgok iránt, mint az asztrológia, mágia, alkímia. Szinte kivétel nélkül találhatunk a folyóiratokban asztrológiai rovatot, sőt a rádiókban is elhangzik napi szinten a horoszkópunk, egyes televízió csatornákon élő adásban jósolnak nekünk, és számos helyen hirdetik magukat a hivatalos boszorkányok, akik kiolvassák a jövőt a tenyerünkől, vagy kártyából. Ha mindez kevés lenne, ott vannak a sorozatok, ahol a jó boszorkányok küzdenek a rosszakkal (még szerencse, hogy nincs inkvizíció), vagy varázsitalokat, mérgeket készítenek. Ilyeneket nézünk, hallgatunk, olvasunk, esetleg az elvakultabbak előadásokra is elmennek, de ha meghalljuk azt, hogy sátánista, vagy boszorkány rögtön felhorkanunk. Igaz azonban, hogy a sátánizmus a legagresszívabb válfaja az okkultizmusnak. Most őszinte is leszek ezzel kapcsolatban. Nem is kívánom részletezni tevékenységüket. Én sem nem negatív, sem pedig pozitív véleményt nem szeretnék mondani, ugyanakkor félek, hogy tárgyilagosságomat nem tudnám megőrizni. „Így az olvasóra hagynám az ítélezést.”

Mennyire veszélyesek a kis vallási közösségek a társadalomra?

Lényegében amióta divatját éli a szekta téma érezhető, hogy ezeket a csoportokat mindenképpen deviánsként akarják beállítani. A szociológiai szerint deviáns az a csoport, amelynek normarendszere eltér a társadalom normarendszerétől. Erre számos példát megnéztünk a fentebbi részben. Ma már olyan világot élünk, ahol nincs egységes normarendszer. Mindenki másként éli az életét, hétköznapijainkra a sokszínűség jellemző. Ráadásul már nem is azokban az időkben vagyunk, amikor tabu egyes dolgokról beszélni, vagy tudni. Már nyíltan bevallják egyes emberek, hogy homoszexuálisak, egyes pártok a médiában fellépnek az alkalmi drogfogyasztók mellett és igen a bevett vallások száma is folyamatosan nő, jelenleg 230 felekezet működik. Ebből is látszik, hogy egyre erősebben tör előre a liberalizmus, azonban még mindig meghatározóak a konzervatív nézetek bizonyos kérdéskörökben.

A hétköznapi mássággal kapcsolatos kutatások megállapítják, hogy a fiatal korosztály a mássággal szemben nem elutasító, de nem is elfogadó, inkább semlegesnek mondható. A kutatási eredményeket véve a válaszadók 35%-a nevezhető intoleránsnak, 39%-a közepesen toleránsnak és 26%-a intoleránsnak. A kutatásból az is kiderült, hogy nagyon ritkán adódik alkalma egy fiatalnak arra, hogy esetleg egy olyan emberrel beszélgessen, aki más valláshoz tartozik. A Krisna-hívők ellen nagy ellenszenv mutatkozott, erősebb az elutasítás velük szemben, mint a börtönből szabadultakkal, de a vallástalanság is szálkának bizonyult egyes rétegek szemében.¹⁵

A szektákkal kapcsolatos vádak között legtöbbször a manipuláció és az erkölcstelenség szerepel. Azonban szerintem ez túl erős állítás, főleg úgy, hogy a szekta fogalma sem tisztázott. Ehelyett egy új szó kellene, vagy az emberek fejében kellene rendet tenni, de addig, míg az elnevezést gyakorlatilag bármelyik nem tetsző vallási csoportra ráhúzzuk nem jutunk eredményre. Fentebb láthattuk, hogy a baptistákat is sokan szektának nevezik, de én nem minősíteném erkölcstelennek őket, ahogy Jehova Tanúit sem, sőt náluk sokkal szigorúbb erkölcsi-etikai szabályozás el, mint a legtöbb történelmi egyházban. Mindenesetre egy demokratikus társadalomban nem megoldható semmilyen vallás betiltása, csak ezért mert van egy-két olyan felekezet, mint például A Nagytemplom rendje, akik alapján megbotránkoznak az emberek. Végül annak az ellentétével zárnám a dolgozatot, mint amivel kezdtem. Egy katolikus vallású ember Fekete Péter értekezéséhez írott zárószavában a következőket mondja: „A vallás egyéni és kollektív gyakorlása emberi jog. Nem a parlament, a kormány, a minisztérium, vagy a törvény adja, hanem velünk születik, mint a lélegzetvételhez való jog. Ezért kötelesek vagyunk mint keresztény emberek tisztelni minden ember szabad döntését akár akkor, ha a mi hitünkkel, a mi bizonyosságtévő szavainkra dönt, akár ennek ellenére.”

Irodalomjegyzék:

¹⁵ Barcy Magdolna-Diósi Pál- Rudas János: Vélemények a másságról – előítéletek a fiatalok körében, Bar Kochba Intézet, Budapest 1996, 49., 52-53. oldal

1. Barcy Magdolna- Diósi Pál- Rudas János: Vélemények a másságról – előítéletek a fiatalok körében, Bar Kochba Intézet, Budapest 1996
2. Csepeli György: Előítélet és demokrácia
3. Fekete Péter: Az egyház és a szekta, Magyarországi Református Egyház Kálvin János kiadó, Budapest 1993
4. Horváth Zsuzsa: Hitek és emberek, ELTE Szociológiai- Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 1995
5. Máté-Tóth András: Szekták, vallásszociológiai megközelítésben
6. Mircea Eliade: Okkultizmus, boszorkányság és kulturális divatok, Osiris Kiadó, Budapest, 2005
7. Népszámlálás 2001, 5. kötet: Vallás, felekezet Budapest, 2002

Internet:

<http://www.scientology-budapest.org/faq.htm>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Jehova_Tan%C3%BAi

http://www.watchtower.org/h/rq/article_12.htm

<http://www.baptist.hu/index.php?m=418>

<http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?dbnum=1&docid=99000004.TV>